

Tijdschrift

VAN HET EUROPEES GENOOTSCHAP
VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE

VOL. XXI (november 1971) N° 11

Tijdschrift : MOORS E.

Bijdrage : Beschermend lid : 300 fr. te storten aan
Lid : 200 fr.
LE MAIRE, P., 53 de Broquevillelaan, Brussel 15 of
op P.C.R. 8460.38 van het genootschap te Brussel of
via de Afdelingen

Nederlandse leden : briefwisseling aan MOORS, E.,
Oude Antwerpsebaan, 161, MECHELEN

Dit blad bevat in bijlage 10 bladzijden publiciteit van leden

DE OUDE TIBETAANSE MUNTEN

De tibetaanse benamingen

Tibet heeft twee verschillende muntstelsels. Het eerste werd omstreeks de 17e eeuw ingevoerd en bestond slechts uit één enkele benaming, de « tangka » een zilverstuk met een gewicht van naginoeg 5 gram. De benaming was uit Nepal afkomstig. Het tweede, een modern decimaal stelsel werd ingevoerd in het jaar 1909. Het bestond uit drie benamingen : (s)kar, sho en s(r)ang.

Om alle mogelijke verwarring uit te schakelen en het uitspreken van deze termen te vergemakkelijken (voor wat de decimale benamingen betreffen) bestaat er een lijst met de termen, van hun spelling afgeleid. We zullen van nu af de termen kar, sho en sang aanwenden, in plaats van skar en srang zoals in sommige katalogussen geformuleerd. Hierdoor kan, bij een meningsverschil met een tibetaans numismaat deze zich houden aan de gekende benamingen. Er dient opgemerkt dat geen enkel dezer « tangka » stukken met hun eigen benaming ingeschreven is. Trouwens is de benaming sho

een meervoudsvorm, dus verwijzend naar twee of meer stukken. Sho-kang wordt gebezigd als het slechts één enkel stuk betreft. Shokang betekent een Sho, sho verwijzend naar twee of meer.

- 10 Kar = Shokang (1 Sho)
- 10 Sho = 1 Sang
- 15 Kar = 1 Tangka
- 6 2/3 Tangkas = 1 Shang

ར་སྐྱེ་ལྔ་ COURANT-GANGBAAR
 ར་སྐྱེ་ TANGKA ལྔ་ ou/of སྐྱེ་ KAR
 ཞོ་གཤམ་ SHOKANG ཞོ་ SHO སྐྱེ་ SANG

1	༡	གཅིག་	11	༡༡	འཁྲིག་	21	༢༡	ཟླ་གཅིག་
2	༢	གཉིས་	12	༡༢	འཁྲིས་	22	༢༢	ཟླ་གཉིས་
3	༣	གསུམ་	13	༡༣	འཁྲིམ་	23	༢༣	ཟླ་གསུམ་
4	༤	འགྲི་	14	༡༤	འཁྲི་འགྲི་	24	༢༤	ཟླ་འགྲི་
5	༥	ལྔ་	15	༡༥	འཁྲི་ལྔ་	25	༢༥	ཟླ་ལྔ་
6	༦	དྲུག་	16	༡༦	འཁྲི་དྲུག་	26	༢༦	ཟླ་དྲུག་
7	༧	བདུན་	17	༡༧	འཁྲི་བདུན་	27	༢༧	ཟླ་བདུན་
8	༨	འཁྲུང་	18	༡༨	འཁྲི་འཁྲུང་	50	༥༠	ལྔ་འཁྲི་
9	༩	དགུ་	19	༡༩	འཁྲི་དགུ་	75	༧༥	རྩ་ལྔ་
10	༡༠	འཁྲུ་	20	༢༠	ཟླ་འཁྲུ་	100	༡༠༠	འཁྲུ་

1 1/2 གྲི་ 2 1/2 གྲི་ ou/of ལྔ་འགྲི་ལྔ་ 7 1/2 ལྔ་འགྲི་

De tibetaanse datums

De tibetaanse stukken zijn gedagtekent volgens de tibetaanse kalender, samengesteld uit cyclussen van 60 jaar.

Bij het vastleggen van een tibetaanse datum wordt rekening gehouden met de nummering van de cyclus en de plaats van het jaar in deze cyclus. Dus, een tibetaanse datum zal uit twee getallen bestaan; het getal van de cyclus gevolgd door het jaargetal. Vandaag zijn we aan de 16^e cyclus toe. 1971 ervan is het 45^e jaar.

1927 was het eerste jaar van de 16^e cyclus en 1926 het laatste jaar van de 15^e cyclus. Eenvoudiger, 1971 kan door 16/45 worden voorgesteld, 1927 door 16/1 en 1926 door 15/60. Deze methode zal verder doorheen deze uiteenzetting gebruikt worden. Enkel andere datums die het onthouden waard zijn:

- 13/46 = 1792
- 15/24 = 1890
- 15/43 = 1909
- 15/47 = 1913
- 15/52 = 1918
- 15/56 = 1922
- 16/2 = 1928
- 16/10 = 1936
- 16/20 = 1946
- 16/25 = 1951

In het licht hiervan weze vermeld dat men niet noodzakelijk tibetaan hoeft te zijn of bekwaam te zijn het tibetaans te kunnen lezen om zelf een datum of de benaming van een tibetaanse munt te kunnen ontcijferen. Het komt er vooral op aan zich vertrouwd te maken met enkele tibetaanse sleutelwoorden, naast datum, benaming alsmede het mandaat.

༡༠་ཕྱེད་ ༡༦ གྲི་ ༡
 CYCLE 16 AN 1 (CYCLUS 16 JAAR 1) = 1927

༡༠་ཕྱེད་ འཁྲི་དྲུག་ གྲི་ འཁྲི་
 CYCLE SEIZE AN DIX (CYCLUS ZESTIEN JAAR TIEN) = 1936

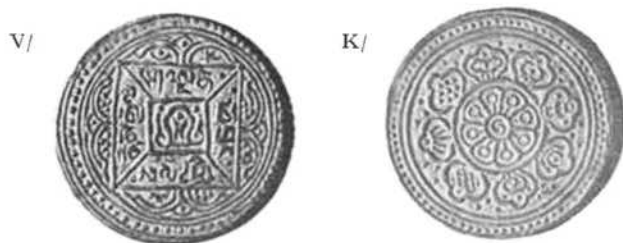
De tibetaanse muntateliers

De tibetaanse munten zijn door verschillende ateliers aangemaakt. Bij de aanvang van de tibetaanse aanmunting, omstreeks 1792, werden de munten van het tangka-type alleen te Kongpo, in Oost Tibet geslagen. Vóór 1875 jaar waarin het muntatelier Shol in de hoofdstad Lhasa werd ingehuldigd, had er geen regelmatige aanmunting plaats. De muntwerkstede Shol werd gevolgd door de werkhuizen Dokde, Sertram, Mekyi en Drabchi.

De eerste tangka stukken te Kongpo aangemunt, werden met de hand geslagen. Deze methode geleek veel op de griekse en romeinse muntaanmaak.

LE GOUVERNEMENT TIBETAÏN

3. **1 Tangka Ghabo** (zilver) ø 25 mm 200 F
Yeoman 14

De speciale uitgifte van een tangka

4. **1 Tangka** (zilver) ø 26 mm (1948) 200.000 10.000 150 F
Yeoman 31.
Muntatelier Drabchi

Deze tangka werd geslagen in 1947 en begin 1948. Hij maakte deel uit van een speciaal projekt. Deze stukken werden uitzonderlijk geslagen om de moniken van de 3 grote kloosters van Tibet te worden aangeboden: het zijn deze van Gaden, Sera en Dreprung welke de Dalai Lama tijdens een bedevaart in 1948 bezocht heeft. Destijds was een tangka 4 sang waard op de markt. Ter gelegenheid van deze speciale uitgifte bepaalde de regering de waarde ervan op 5 sang. Zij voorzag eveneens in de uitgifte van koperen geldstukken ter waarde van 5 sho voor de wisselhandel aan de aangeduide koers.

1 1/4 KAR

Er dient eveneens vermeld dat in 1909 door het Munthof Shol een geldstuk van 1/4 kar geslagen werd om een speciale rede. De moduul is identiek aan het stuk van 2 1/2 kar dat in het zelfde jaar geslagen werd. Slechts 10.000 stuks werden geslagen. Nog voor de intrede van de communisten in Tibet in het jaar 1951, waren ze reeds uit de omloop verdwenen.

2 1/2 KAR

5. **2 1/2 kar** (koper) 15/43 1909 100.000 500 400 F
Yeoman 10.
Atelier Shol.

2 1/2 KAR

6. **2 1/2 kar** (koper) 15/45 1911 100.000 ?
Yeoman 16 15/46 1912 150.000 ?
Atelier Dokde 15/47 1913 200.000 ?
15/48 1914 300.000 500 250 F
15/49 1915 400.000 500 250 F
15/50 1916 450.000 500 250 F

2 1/2 KAR

7. **2 1/2 kar** (koper). 15/52 1918 200.000 500 300 F
Yeoman A19 15/53 1919 200.000 500 300 F
Atelier Dokde

Er bestaat twijfel wat het bestaan betreft van het stuk van 5 kar (koper) van 1909. Yeoman A10.

5 KAR

8. **5 kar** (koper). 15/47 1913 200.000 1.000 100 F
Yeoman 17 15/48 1914 200.000 1.500 100 F
Atelier Dokde 15/49 1915 400.000 2.000 75 F
15/50 1916 450.000 2.000 75 F
15/51 1917 450.000 2.000 75 F
15/52 1918 800.000 2.000 75 F

De zeldzaamheid der koperen tibetaanse stukken vindt haar oorzaak in het feit dat de meeste stukken door de communisten gesmolten werden om er koperdraad van te trekken. Wegens hun geringe koopwaarde maakten de meeste tibetanen, ontsnapt aan het schrikbewind van de chinese communisten, zich weinig zorgen om de koperen geldstukken. Enkel de zilveren werden over de grenzen meegenomen.

5 KAR

K/

9. 5 kar (koper). ø 20 mm	15/52	1918	1.500.000	3.000	50 F
Yeoman 19.	15/53	1919	1.500.000	3.000	50 F
Atelier Dokde.	15/54	1920	1.000.000	2.000	50 F

K/

ᠲᠣᠨᠤᠯᠤᠰᠤᠨᠠᠨᠤᠯᠤᠰᠤ
CYCLE 15 AN 56 = 1922 KAR 5

zonder punt

punt boven

KAR 5

Atelier Dokde
(onderste)

Atelier Dokde

(bovenste)

15/55	1921	500.000	1.000	75 F
15/55	1921	500.000	1.000	75 F
15/56	1922	500.000	1.000	75 F
15/56	1922	500.000	1.000	75 F

Er bestaat twijfel wat het bestaan betreft van het stuk van 7 1/2 kar (koper). 1909. Yeoman 11.

7 1/2 KAR

10. 7 1/2 kar (koper)	15/52	1918	600.000	750	75 F
Yeoman 20.	15/53	1919	600.000	750	75 F
Atelier Dokde.	15/54	1920	300.000	1.000	50 F
ø 23 mm	15/55	1921	300.000	1.000	50 F
	15/56	1922	200.000	1.000	50 F

SHOKANG (1 SHO)

V/

11. 1 Shokang (koper).	15/52	1918	2.000.000	3.000	50 F
Yeoman 21.	15/53	1919	2.000.000	2.000	50 F
Ateliers Sertram en	15/54	1920	2.000.000	3.000	50 F
Dokde.	15/55	1921	3.500.000	3.250	50 F
ø 23 mm	15/56	1922	3.500.000	3.250	50 F
	15/57	1923	3.500.000	2.000	50 F
	15/58	1924	3.500.000	3.000	50 F
	15/59	1925	5.000.000	4.500	50 F
	15/60	1926	5.000.000	4.500	50 F
Atelier Dokde :	16/1	1927	1.500.000	3.000	50 F
	16/2	1928	1.500.000	3.000	50 F
	16/3	1929	1.500.000	?	
	16/4	1930	1.500.000	?	

K/

Shokang werd horizontaal geschreven door de werkhuizen Sertram en Dokde, vertikaal door het atelier Mekyi.

11a. 1 Shokang (koper).	15/56	1922	800.000	?	75 F
Yeoman 21.	15/57	1923	1.000.000	1.250	75 F
Atelier Mekyi.	15/58	1924	1.500.000	2.000	75 F
ø 23 mm	15/59	1925	1.500.000	2.000	75 F
	15/60	1926	2.000.000	2.250	60 F
	16/1	1927	2.000.000	2.250	60 F
	16/2	1928	1.500.000	2.000	75 F

SHOKANG

12. 1 Shokang (koper)	16/6	1932	7.000.000	2.000	75 F
Yeoman 23.	16/7	1933	7.000.000	2.000	75 F
Atelier Drabchi.	16/8	1934	2.000.000	2.000	75 F
ø 23 mm	16/9	1935	5.000.000	4.500	75 F
	16/10	1936	5.000.000	4.500	75 F
	16/11	1937	5.000.000	4.000	75 F
	16/12	1938	5.000.000	4.000	75 F
	16/13	1939	5.000.000	?	

Dit type van shokang werd geslagen met een moderne pers, door elektrische stroom aangedreven.

3 SHO

V/

13. 3 Sho (koper).	16/14	1940	800.000	?	
Yeoman 27.	16/15	1941	800.000	?	
Atelier Drabchi.	16/16	1942	1.000.000	?	
ø 28 mm	16/17	1943	1.000.000	?	
	16/18	1944	1.500.000	?	
	16/19	1945	600.000	?	
	16/20	1946	600.000	2.750	200 F

Er werd zonder enige twijfel vastgesteld dat een muntstuk, beschreven als een 5 Sho-stuk in zilver, van hetzelfde model en dezelfde diameter als de tangka ghabo of gewone tangka, niet bestaat.

In zekere algemene numismatische catalogussen werd deze munt beschouwd als zijnde geslagen tussen 1908 en 1912.

Nochtans is deze munt natuurlijk niet gedagtekend vanwege het feit dat ze van hetzelfde model was als de tangka ghabo. Het enige karakteristieke onderscheidingssteken van dit verzonden stuk bestond hierin dat het 3 maal dikker was dan de tangka ghabo (Jeoman 15).

Niet enkel de tibetanen beamen dat ze nooit een dergelijk ding gemaakt hebben, maar door redenering zal zijn bestaan kunnen weerlegd worden om de eenvoudige reden dat ze zonder meer de handel zou hebben omvergeworpen. Want ontegensprekelijk zouden de Sherpas getracht hebben deze tangha gabos te laten doorgaan voor een stuk van 5 Shos.

Een stuk van 5 Sho is het equivalent van 3 1/3 tangkas.

Dit misverstand vindt echter zijn oorsprong in het verschijnen omstreeks 1912 van een tangka ghabo, speciaal geslagen ter gelegenheid van een godsdienstige gebeurtenis.

Deze bijzondere tangka was een weinig dikker dan de in omloop zijnde tangkas. Sommige vroom godsdienstige tibetanen boden tot 5 Sho om een dergelijke speciale tangka te kunnen bemachtigen. Dit feit raakte bekend bij zekere schrijvers die het in hun werk vermeldden.

5 SHO

V/

K/

14. 5 Sho (zilver).	15/45	1909	100.000	?	
Yeoman 18.	15/46	1910	100.000	?	
Atelier Dokde.	15/47	1913	125.000	?	
ø 28 mm	15/48	1914	125.000	600	500 F
	15/49	1915	125.000	750	500 F
	15/50	1916	125.000	750	500 F
	15/51	1917	125.000	500	500 F
	15/52	1918	125.000	500	500 F

Wegens het hoge zilveragehalte werden de meeste dezer stukken hersmolten, te meer daar de inflatie heerste sinds 1920.

5 SHO

15	5 Sho (koper).	16/21	1947	2.000.000	2.500	50 F
	Y. 28. ø 28 mm	16/22	1948	2.000.000	8.000	50 F
	Atelier Drabchi.	16/23	1949	1.500.000	6.000	50 F

N.B. : van 1947 tot 1949, twee zonnen, zie foto hierboven

15a.	5 Sho (koper).	16/24	1950	1.000.000	4.240	50 F
	Y. 28a. ø 28 mm	16/25	1951	500.000	4.250	50 F
	Atelier Drabchi.	16/26	1952	500.000	?	
		16/27	1953	500.000	?	

N.B. : van 1950 tot 1953, de maan en de zon. (Zie foto hierboven).

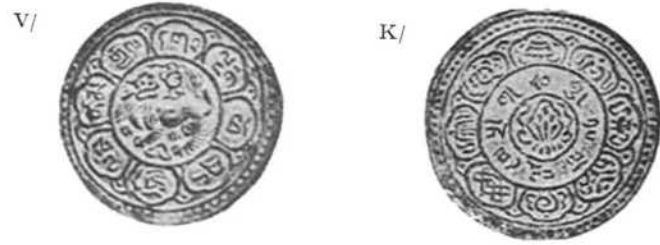
5 SHO

16.	5 Sho (koper).	(1948)	1.000.000	1.000	4.000 F
	Y. 32. ø 27 mm				
	Atelier Drabchi.				

Dit was een speciale Sho, uitgegeven in 1948 samenlopend met de bedevaart van de Dalai Lama naar de drie grootste kloosters van Tibet.

Vermits deze tangka, voor deze gelegenheid speciaal uitgegeven, 5 Sang waard was, werd dit stuk als zodanig tegen deze koers in omloop gebracht.

1 SHANG

17.	1 Sang (zilver).	15/43	1909	200.000	1.500	4.500 F
	Yeoman 12.	15/44	1910	200.000	?	
	Atelier Dokde.	15/47	1913	250.000	?	
	ø 34 mm	15/48	1914	250.000	?	
		15/49	1915	250.000	?	
		15/50	1916	250.000	?	
		15/51	1917	250.000	?	
		15/52	1918	250.000	?	

Zowel de 1 1/2 Sang als de 5 Sho van het zelfde model werden, wegens hun hoog zilvergehalte, vanaf de inflatie in groot aantal hersmolten. De hiernavolgende Sang stukken laten duidelijk blijken dat de inflatie van de tibetaanse munt niet onbelangrijk was.

1 1/2 SANG

18.	1 1/2 Sang (zilver).	16/9	1935	800.000	7.500	150 F
	Yeoman 24.	16/10	1936	800.000	11.000	150 F
	Atelier Drabchi.	16/11	1937	800.000	13.000	150 F
	ø 23 mm	16/12	1938	500.000	11.000	150 F
		16/20	1946	100.000	7.500	200 F

3 SANG

19. 3 Sang (zilver).	16/6	1932	600.000	?	
Y. 25. ø 30 mm	16/7	1933	750.000	10.000	250 F
Atelier Drabchi.	16/8	1934	750.000	15.000	250 F

3 SANG

21a. 10 Sang (zilver).	maan en zon.				
Y. 29a. ø 32 mm	16/24	1950	300.000	5.000	250 F
Atelier Drabchi.	16/25	1951	300.000	5.000	250 F

10 SANG

20. 3 Sang (zilver).	16/9	1935	1.000.000	6.500	300 F
Yeoman 26.	16/10	1936	1.800.000	20.000	250 F
Atelier Drabchi.	16/11	1937	2.000.000	27.500	250 F
ø 30 mm	16/12	1938	800.000	15.000	250 F
	16/13	1939	500.000	?	
	16/14	1940	500.000	?	
	16/20	1946	300.000	10.000	300 F

10 SANG

22. 10 Sang (zilver).	16/23	1949	700.000	?	
Yeoman 30.	16/24	1950	500.000	10.000	300 F
ø 32 mm	16/25	1951	240.000	15.000	300 F

N.B. : De stukken van 10 Sang van 1947 tot 1951 bevatten slechts 1/3 zilver en 2/3 koper.

20 SANG

21. 10 Sang (zilver).	2 zonnen.				
Yeoman 29.	16/21	1947	600.000	5.000	250 F
Atelier Drabchi.	16/22	1948	500.000	25.000	250 F
ø 32 mm	16/23	1949	400.000	10.000	250 F

10 SANG (10 in cijfers)

10 SANG (10 in lettertekens)

23. 20 Sang (goud).	15/32	1918	12.000	1.000	10.000 F
Yeoman 22.	25/53	1919	30.000	1.000	10.000 F
Atelier Sertram	15/54	1920	35.000	1.000	10.000 F
ø 27 mm	15/55	1921	35.000	?	
	15/56	1922	35.000	?	
	15/57	1923	5.000	?	

Met toelating van Mr Fred Kempf P. O. Box. 1813
Seattle, Washington. 98.111. U.S.A.

Referentie : « *Native Tibetan Coins* » Fred KEMPF.

Vertaald

WYCKAERT, Valère

HERNIEUWING VAN HET LIDGELD

Niettegenstaande de stijgende onkostendruk en de toepassing van de B.T.W. blijft het lidgeld vastgesteld op 200 fr voor 1972. Het lidgeld van de beschermende leden is vastgesteld op 300 fr minimum.

Om alle misverstanden te voorkomen, herinneren wij er u aan dat dit lidgeld alleen besteed wordt aan het E.G.M.P. en dat elke afdeling aan hun leden de nodige bijdragen mag bepalen om hun eigen onkosten te dekken.

Om administratieve reden worden de leden, die deel uitmaken van een afdeling, dringend verzocht te willen betalen aan hun tussenpersoon. De leden die niet behoren tot een afdeling mogen hun bijdrage storten op P.C.R. 84.60.38 van het Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde, de Broquevillelaan 53, 1200 Brussel.

De vreemde leden die niet in de mogelijkheid zijn hun bijdrage te storten op P.C.R. mogen een internationaal mandaat sturen op naam van de schatbewaarder mijnheer P. Le Maire, zelfde adres, of hem een bankcheque adresseren (tenminste als de onkosten van incassering aangerekend zijn). Zij worden verzocht, in geval van verzending van een cheque, port van 25 B.F. te betalen).

Ter intentie van de leden woonachtig in Frankrijk, wijzen wij erop dat het geoorloofd is hun bijdrage over te dragen op P.C.R. Lille 13.674 van Antverpia III met de vermelding « voor mijnheer P. De Baeck, voorzitter van het E.G.M.P. ».

De Redactie doet een beroep op de goede wil der leden hun lidgeld te willen voldoen vóór 1 januari 1972, eventueel via de afdelingen. Hierdoor zal haar veel werk en gepaardgaande administratieve rompslomp merkelijk verlichten.

Het voorkomt vele missingen en de onderbreking bij verzenden van het maandblad.

Zij dankt de leden voor hun tuchtvolle medewerking.

NUMISMATISCHE DAG

De afdeling Sint Katelijne Waver organiseert een GROTE NATIONALE RUILDAG op zondag 30 januari 1972 van 10 uur tot 19 uur.

Markt 69 te St. Katelijne Waver.

per spoor: eindpunt station Mechelen.

autobus: lijn Mechelen - Koningshooikt - Lier (alle 30 minuten).

Voor verdere inlichtingen:

Sekretaris SOMERS F., Dahliastraat 19, St. Katelijne Waver.